

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО ГЕОГРАФИЯ НА БЪЛГАРИЯ

1. **Географско положение, граници и големина.** Същност, особености и значение на географското положение. Оценка на географското положение – астрономическо, природно-географско, икономическо, политико-географско, екологично. Промени в териториалния обхват на България. Характеристика на държавните граници.

2. **Релеф.** Геоложки строеж и палеогеографско развитие на релефа. Характеристика на съвременния релеф – денудационни заравнености, речни и морски тераси, ледников релеф, карст, льос. Геоморфоложки области.

3. **Полезни изкопаеми.** Значение. Видове. Закономерности в географското разпространение. Количествена и качествена характеристика на основните видове полезни изкопаеми – горивни, рудни и нерудни. Енергийни и минерални суровинни ресурси.

4. **Климат.** Фактори, обуславящи климата на страната. Количествена и качествена характеристика и териториално разпределение на основните климатични елементи. Климатични области.

5. **Води.** Повърхностни води – реки и езера. Хидроложки области. Подземни води – грунтови, артезиански, карстови, минерални. Водни ресурси. Екологични проблеми при тяхното използване.

6. **Почви, растителност и животински свят.** Почви – обща характеристика. Типове почви в България. Почвени области. Почвени ресурси. Опазване на почвите. Растителност. Основни типове. Хоризонтално и вертикално зонирание на растителността. Стопанско значение. Животински свят. Зоогеографски области. Биоресурси. Опазване на растителността и животните.

7. **География на населението.** Брой, естествено движение, възрастова структура, трудови ресурси и заетост. Териториално разпределение и географска гъстота.

8. **География на селищата.** Фактори за възникване и развитие на селищата. Селищна мрежа. Класификация на селищата и градовете. Урбанизация. Същност, възникване и развитие.

9. **География на производството на зърнени храни.** Значение. Фактори за развитие и териториално разпределение. Основни подотрасли. Райони.

10. **География на производството на технически култури, зеленчукопроизводството и лозарството.** Значение. Фактори за развитие и териториално разпределение. Основни подотрасли. Райони.

11. **География на енергетиката.** Възникване и развитие. Добив на енергийни източници. Производство на електроенергия и видове електроцентрали. Енергийни райони. Основни проблеми в развитието на енергетиката.

12. **География на металургията** Същност, значение и особености. Условия и фактори за развитие. Отраслова структура. Възникване, добив на руди на черните метали, развитие и териториална организация на черната металургия. Възникване, добив на руди на цветните метали, развитие и териториална организация на цветната металургия. Проблеми и тенденции),

13. **География на леката промишленост** (Значение и фактори за развитие. Отраслова характеристика. Райони. Основни проблеми и тенденции) и **хранително-вкусовата промишленост** (Същност и значение. Фактори за развитие и териториално разположение. Основни проблеми и тенденции за развитие. Райони).

14. **География на транспорта на България.** Значение и място на транспорта в системата на националното стопанство. Видове транспорт.

15. **География на туризма на България.** Значение. Туристически ресурси. Материално-техническа база на туризма. Развитие на туризма. Видове туризъм. Туристическо райониране.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Дерменджиева, С., М. Пенерлиев, Р. Владева, Св. Станкова, Д. Владев, Н. Ченкова. География на България. Тренировъчни тестови варианти за кандидат-студенти. Шумен, 2012, 2013, 2014.
2. Георгиева, Н., Д. Владев, География на България – Развити теми и разширени план-конспекти. ФАБЕР, 2007.
3. Дончев, Д., Хр. Каракашев. Физическа и социално-икономическа география на България. София: Сиела, 2011, 2013, 2014.
4. Кръстев, Т., Св. Станкова. Природна география на България и Черно море. Шумен: УИ Епископ К. Преславски, 2008.
5. Учебници по география и икономика за задължителна и избираема подготовка в СОУ за 10.–12. клас.